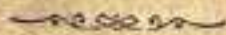

2710
3301

SAN INAZIO
ta bere Eche Santuba

M- 87388
F- 90187

2RV
3301

†
IHS
1891.

SAN INAZIO

ta bere Eche Santuba,

EDO

LOYOLA-CO

BERRI ONAC ETA CANTALDI EDERRAC,

ango Seme Done ta Aitalen andiaren
jayotzatic laugarren euntean,

J. L. A. A. I.-c berari
donkidatubac.

Izan zīnan zu Loyola-n
Ez-beiñ, bitan jayoa:
Beiñ soldadu munduraco,
Urrengoan zeruraco
Len ta gero euskalduna.
(Aita Mendiburue 1762.
Euscaldun onaren biziera
171-garren orrican.)

BEAR BEZALA.

TOLOSA-N

Franzisco Mugerza-ren moldiztegian

1891-n.

San Inaziori.

Ecclesiae Catholicae ac Divinae Gloriam egregio antesignano, cantabrico hereticorum ac Satanae inservientium malleo, inclyto Jesu Societatis Authori Propagatori magnoque Parenti, Ignatio de Loyola, ipsius Natalium quadringenario labente anno, Patria Euskaria, Iraurguenses tribus, filii, nepotes, domus, tanto gaudentes filio, gratulationis ergo,

D. D. D.

SAN INAZIO
ta bere Eche Santuba.

LENENGO PARTEA.

BERRI-ONAC.

Loyolaco Inigo edo San Inazio.

Aitalen otsandieneco San Inazio, Jesus-en Compañiaren fundatzallea, Eleiza Catolica edo guziokicoaren guda-gizon bortitza, España-ren da mundu osoaren onragarririk aundiena, jayo zan 1491-garren urtean, aita Azpeiti-arra Beltran Oñaz tar izenecoa, ta ama Azcoiti-coa Marina Balda-coa zeritzana, zitubela; Urola ibaiyaren albuan, anziñaco gaztelu-eche Loyolacoa-ren lenengo bizitzan, ifarsortaldeco iskiñan, gaur luzagoturic, Ama Birjiña Doloretacoaren capilla deritzayonean, nun Aita San Francisco Borja-c lenengo Meza eman baizuben.

Inigo izendatu eta izcribapetu oi zan gaztetan, soldaduen agintari ta gero icaslea zala ere. Soldadutzan dierri-alde ziarduela, Iruñean eritua izan zan 1521-en urtean; ta bere aitechean gaišo zegoala, oso Jaincoagana

biurtu zan, eta laſter asmo artu zuben, beste oso espirituzco soldadutza berri bat, Eliza gudalariaren erdian moldatzeco, eta zeñaren eginkizuna izan bear zuben, Jaincoaren Gloriaric andiena, eta animen betico salbazioa billatzen sayatzea.

Urrengo urte 1522-an, Aranzazu eta Monserrate-co Santutegietara pasa ondoren, Manresa-n penitenzi edo damu-lan gogorra egin-zuen. Jerusalengo lecu santubac 1523-garren urtean icustatuta-gero, apostoluen antze-co lambide ta icasikisun-doneetan dembora igaro zuen, contraldiric izugarrienen artean ere; lagunac bilduric Barzelona-n, Alcala, Salamanca, Paris, Erroma ta Benezia-n 1540-en urteraño. Paristic bere jaioterri Azpeiti-ra, onen onbide andiraco, gaſo-chamar illebete batzuetaraco, itsuli zan 1535-an. 1537-an apaiztu zan, ta aurrenengo Meza 1538-en urteco Gabonetan Erroma-n eman zuben. Andic bi-urtera, 1540-an, Jesus-en Compañi edo Lagundiya sortuazi zuen, zeña oniritzi ta sendokitu zuben Agorraren 27-en eguneco buldarekin Aita Santu Paulo III-ac. Aren leenengo Dianagusi autatua izan zanetic, azi, zuzendu, eraendu ta ugan-ditu zuben bere eriotza santuraño-coan, zeña gertatubai-zan Erroma-n, Ustaren 31-an, 1556-an. Doatsutu zuen Aita Santu Paulo V-ac, 1609-an, eta Santuen mallara igoazi Gregorio XV-ac 1622-an.

Urte onetan Tolosa, Azpeiti-Azcoiti, eta beste Gipuzcoaco erri nagusiyenac jaialditu zuten San Inazio, agirico festegun ta jostaketa aundiakin, iraunaziric ascotan oec astebete osoan. (1) Artubai-zuben 1610-an urtean Probintziyac bere Patroi-goartaritzat bere Batzarre-bete Zumaya-coan; bereganaturic geroztic gipuztartzat edozein Jesuita; eta Tolosa-co 1622-etan, eliza-nausi bacoitzean aldare bat, ta ayuntumentu-sala edo batzartokietan bere-iduri bat jartzeco, aginduric. Loyola-n bertan 1624-co uztallaren 22-an egin zuben boto edo doneskañi otsaundicoz autu zuan bere Patroi berezitzat Gipuzcoa-co apaizdi guztiac. Artu zuen ere bere Patroitzat 1680-urteco urriaren 5-an Bizcaico Jaunderiyac, Gernica-co batzarre betean; Santubaren ama gipuztarra, Bizcai-co Martin Garzia Licoa-ren alaba zalaco. Aita jesuita Gabriel Henao-c azaltzen du garbi, nola Licoa edo Licona-echeco bigarren semea Ondarroatic Azcoiti-co Balda-jauregira, ango Ona Markesarekiñ ezcondu zan, eta ortic San Inazio Bizcaitar odolecoa; baita ere Araba-coa, ango Gebara-tar jatorricoa santu beraren amona zalaco.

(1) Azpeitico-festaldiyac 1622-n iracurel leizke EUSCAL-BERTAN (Rev. base.) Tomo V. (1882) 133-n etc. Azcoiticocac, Tomo XIII. (1885) 62-n orrian. Gipuzcoaco Apaizdiaren Patroi autatzea an bertan Tomo XIII. 76 orrian etc.

San Inazioaren bizitza ta egiteen berri ugari-
nac ematen dituztenen-artean izendatzecoac
dira noski A. Ribadeneira, A. Orlandino,
A. Maffeo, A. Bartoli, A. Henao, A. Bolan-
do-tar edo Amberes-coac, L. Ortiz, A. Lucas,
Bouhours, A.-F. Garzia, A. F. Mariani,
A. Fluvía, ta C. Genelli, eta oraindic-ere ar-
gitaratzen diarduten *San Inazio beraren Car-
tetaco* obra luze baliozcoa; bada Santu aundi
onac, Jarduntza edo Ejerzizioetaco eta Je-
sus-en Lagundico Araudi edo Costituzioaz-
gañera, milla-bat carta guchienez izcribituac
utzi-zituben. Euskeraz AA. Cardaberaz,
Mendiburu, Goenaga, Arana, Fr. Linaza, ta
Gregorio Arrue-jaunaren liburuchoetan San-
tu onen berri bicañenac daude; bañan, iori
ta ugariago, Laphitz jaunaren «*Bi saindu
Hescualdunen bizia,*» deritzan liburuan;
1872-urteco *Bizitza laburtuan*, eta aitatu
degun On Gregorio Arruec A. Franzisco Gar-
zia-tic euskeratu zuben bizitza luzean.

II.

JESUS-EN LAGUNDI EDO COMPAÑIYA.

San Inazio-c, Loyola-n bertan munduco
soldadutza utzi zuenetic, artu-zuben bere
leenengo asmoa, espirituzco-Lagundi, solda-
du-talde edo Compañia berri-batekin Eleiza

Ama Santa eta Erroma-co Aita Santuba gorde ta babesatzeco.

Pensamentu-ori zerabilkien zembait urtetan Loyola, Aranzazu, Manresa eta España-co ta Pranzia-co beste bere biziterrietan; eta Santu-onec batutaco Jesus-en leenbizico Laguntaldechoa, esan-gentzake, sortu eta agertu zala-zerbait, Paris-ondoco Montmartre-n, Ama Birjiñaren Eleizan 1534-co Abustuaren 15-ean, botuac Jaunari egiñ eta comulgatuzanean bere sei-lagun gazte bacarrakiñ. Paulo III-ac 1540-co Agorraren 27-ean ontzat artu eta sendotu zuenean oso, Jesus-en lagunkida edo Compañia, amar lagun bacarrac, edo amar Aita, Apaiz oec ziraden; Loyola, Fabro, Lainez, Jayo, Broet, Jabier, Salmeron, Errodriguez, Coduri, ta Babadilla.

Amasei-bat-urtean lenengo Jesuiten Buru ta Gidari izanic, eun-bat eche Lagundico, mundu guzian zabalduta, utzi zituben Aitaleen Done Inazio-c iltzeracoan.

Oyen artean, batzubec ziran Asiberrien edo Nobizioen eta Profesatubenac; beste asco Alcartegi edo Colejio, Aziteche eta Icasolac; gañeraco beste zembait eche, eta ez guchi, miñiolarienac. Europan ziranac zortzi lurbera edo probinzietan berezitubac zeuden. Europaz-campora baziran ere beste probinzi batzubec, nola Indietacoa, San Francisco Jabier-ec gidatua, eta Brasil-goa 1552-garren urtean A. Manuel Nobrega-c sortuazi zuena.

Aprica-n-ere sartubac ziran orduraco A. Inazio donearen Seme asco.

Arrigarriac, eta Jaunari beracgatic betibetico eskerrac ematecoac dira, geroztic Jesus-en Compañi-onec 1773-raño mundu guzian zabaldu ta irozo-zituben obra ta egin-tza Jaincozcoac, Fedea ta Erligio egiazcoa ereiñ ta loratuaziric; idoloziale, judu, maomatar, ereje ta impernutar guzien eraso-okerrai contra-egiñic beti ta nun-nai, Jesucristo-ren ta bere Eleizaren jabetza, escubide ta erreñutzaren-alde.

San Inazio-ren ondoren, 1556-tic 1773-arte, Jesus-en Compañia-co Buru-nagusiac izandu-ziran amazapi, izen oetacoac, beren auturteakiñ; Lainez 1558; Borja 1565; Mercuriano 1573; Aquabiba 1581; Bitelleski 1615; Carafa 1646; Picolomini 1649; Gottifredi 1652; Nickel 1652; Oliba 1661; Noyelles 1682; Gonzalez 1687; Tamburini 1706; Retz 1730; Bizconti 1751; Zenturione 1755: eta Ricci 1758.

A. L. Ricci-onen agintza ta gidaritzademboran, ogeita sei milla ta geiyago Jesuitac baziarduten alderdi guzietan «*Curutzaren*» bandera-pean Jaincoaren soldadutzan, Jauna ta Aita Santuba serbitzen;⁽¹⁾ Jesucristo berac bere etsai Luziper eta onen banderapecoai utzi zienean, albazuten beren indar

(1) Sub Crucis vexillo Deo militare, et soli Domino atque Romano Pontifici.... servire etc. (Paulus tertius 1540, Bulla Riginini)

guziekiñ, Compañia-oni ta Eleiza Amari ger-
reric egundañoco izugarriena-egiñic, garai-
men ichura irabazten. Orduban irichi zuten
oyec (1773) Aita Santu XIV-en Clemente-
ren bide-indarrezcoz Jesus-en Lagunkida
ia-oso desegitea eta desagertzea mundu gu-
zian. Bacarric Errusia-Zuriyan arkitzen zi-
ran zembait-Jesuitac, San Inazio-ren Arau-
bide ta Erreglac leen-bezela jarraitzeco ta
gordetzeco baimen, escubide ta era ona izan-
zuten; Aita Santu Pio VII-ac Erroman berri-
ro 1814-co Abustuaren 7-an, cristau on-gu-
zian atseguñic andienarekin, Jesus-en Com-
pañia piztuazi-zuben-arte.

Oraindic ere bizi ziran eta an alcartu-zi-
ran anziñaco Jesuita zaarrenac, Lagunkidan
berriz sartzen asi-san gazteriyaz, zembait
erreñutan eche ta Colejiuac jarri-zituzten;
eta asi-ziran geitzen San Inazio-ren semea-c.

Ara emen geroztic, azkenengo eunkida
onetan zembait Jesuita mundu-guzian zabal-
duac bizi izan diran 1890-raño. 1834-an
2694; 1847-an 4752; 1854-an 5510; 1856-an
5968; 1866-an 8155; 1876-an 9566; 1885-an
11.734; 1890-an 12.760. España-ren Asis-
tenciaco Jesuita guziac ziraden 1814-an 137;
1820-an 436; 1830-an 338; 1842-an 311;
1848-an 346; 1854-an 344; 1860-an 680,
1871-an 1292, eta 1890-an 2486,

Bost asistenzi dauzca orain Jesus-en La-
gundi-danac; Italia, Alemania, Franzia,

España ta Inlaterra-coa; bacoitza bere Probinzietan bereizten diranac; ITALIA, Erroma, Napoles, Zizilia, Turin eta Benezia-coan; ALEMANIA, Austro-Ungaria, Béljica, Galitzia, Jermania eta Neerlandi-coan; FRANZIA, Campania, Franzia, Leon eta Tolosa-coan: ESPAÑA, Aragoi, Gaztela, Portugal, Mejico eta Toledo-coan; INGLATERRA, Inlaterra, Canada, Hibernia, Marylandia, Misuri, Neoaurelia eta Zambeza-coan.

1780-tic 1890- bitartean, bost Buru-ordezco edo Bicario eta bost Burunagusi edo Jeneral izan-ditu Compañiac. Aita Czerniebitz 1782-an autatua; Aita Lienkiebitz 1785-an; Aita Careu 1799-an; Aita Gruber 1802-an; Aita Brzozowski 1805-an; Aita ori-bera 1814-an; Aita Fortiz 1820-an Aita Roothaan 1829-an; Aita Becks 1853-an eta Aita Anderledi 1886-an.

Zembat euncada-santu, doatsu, martiri, miñiolari, jakintsu ta iscribalari, aditu eta otsandicoenakiñ Jesus-en Lagunkidac Eleiza Ama Santa onratu ta gloriatu-duben jakiñ nai dutenac, Eleiza beraren eta Compañiaren condaira zale luzeenetacoac iracurri bearrean arkituco dirade beti.

III.

Loyola-co Santutegiya.

San Inazio-ren Eche Santuba agurtagarriagoa egin-zan, Jesus-en Lagundiari 1682-an emana izan zanetic, escañiric bera ortaraco gogoaren gogoenetic Austriatar Maria Ana Erregiñ Andreari, Alcañizazco markes senar-emazteac. Compañia-co guñsi lagun bizi-izandu ziran bertan 1695-raño. Alcartegi erregecoiaren escuico egopean, altiste baten-eran gelditu zan gorde ta gaztondua bezela Eche Santu au: eta 1695-an, berriro agindu zuten Erroma-tic ez, arren, bere ormaric icutzeco, eta alzanez, icuteza ta berezitua lagatzeco. A. A. Jeronimo Cordoba-enac, Santuba eritua egon eta onosotu zan Capilla-nausia edertu ta ornitu zuan 1682-tic 1688-coan.

Urte ontan alabañan, Jesus-en Lagundifundatzallearen antzidurira, arrano baten ichuran, Carlos Fontana-c ziamartu-zuan ehekida baliotsubari asiera eman zitzayon. Onen leenengo arri bedeincatua Pazcoa 2-an 1689-co marchoaren 28-an, jaigiroz ipiñi zan: utzi zan obra galant-au 1767-an; eta bere jarraitze ta bucatzeari 1885-an ekin zitza-

yon, iruurren otzandico festaldi erligiotsuakin asieraturic, eta iskin-arri berri bat jarriric, zeña Bitoria-co Apaiz-nausiyac bedeincatu baizuen illaren 25-an, Pazcoa-Mayatzecoen bigarrenen, Iruñ-en nola San Inazio eritu ta lurreratu zan, oroimentzen danean bertan.

Ondorengo iru urteen epean ezkerreco Loyola egal aundi-ori iya osatua ta osorotua, asco ta ascoren lanbide ta emaitza ugarien-bidez, gelditu-da: ala-ere bere oñian jarraituco-du euskal-errico esanguntzac: *San Inazio-ren obra estala egundano bucatzen*; bada oraindic-ere Eliz-alboan dagon Alcañizas-tarren jauregiya, ta beste osagarri eta edergarri ascoac egin-gabe gelditu-dira 1891-urte-ontaraño.

1891-co uztallaren 30 ta 31-an Valladolid-go Apaizpicugoi edo Arzopispo jannac, Bitoria, Calaorra, Iruña eta Filopopolis-co Apaizpicu lagunakiñ, Eleiz eder biribilla ta bertaco aldare guziac goitandiro donescaindu edo consagratu-zituben.

Juan dan eunde asieratic onera, Eche Santuco barrumbea, erregutegi ta capilla-agiricoz betea arkitzen da. Leenagocoan, 1684 urteraño, bi bacarrac ziran; Erregutei-zaarra edo bosgarren Mindoloreco-Capilla zoru-nagusian; eta goicuan berriz, San Inazio-ren Santutegia, nun baizeuden erliki bicañac, batez-ere, gaur San Estanislao-ren Capilla deritzayon Santuaren lotegichoan.

Eche Santuaren-beean, artaraco zoru-bitarte bat epakirie, eta obren-maisu Martin Zaldua-coa zala, egin zan 1683-tic 1684-ra, Capilla-aundi edo Sorrera-garbico Eleiza, alboan daucan Doloreetaco ta leen Santiagocoa zeritzan capillachoaz-batera; berritu eta zabalduagotu ziran murruc leyo-bat, eta zoru goicora daraman escallera. Zoru edo bizitza nausicoan, 1852-en urteraño, iru Capilla zeuden, Erregutei-zarra, Santa Anacoa eta San Francisco Borja-coa zeritzatenac I.^{an} orma-paretac estucatu ta aldare-maya, ta San Francisco Borja-ren bi iduri galantac obetu dirade 1884-an. Santa Anacoa zana deitzen da Mariana Doatsua-rena, Capilla onetan 1853-an Kito-co Lirio-churiyaren ichuramena ipiñi zanetic. San Francisco Borjacoaren-aldarea anziñacoan Santa Anacosaloya zeritzanean dago, eta egiña da 1757-an eta urreztatuba 1758-garren urtean.

Igoric ondoren Eche Santuco irugarren edo goyenengo zorura, an arkitzen da, San Inazio 1521-an gaiso-zegoala bizi-zan eta gerta-zitzaizcan mirari-aundien tokia. Capilla nausian, iru aldare eder errejaz-barruan daude; eta Sacristiaren-atzean erliki asco gordetzen dituben San Estanislao-ren Capillachoa; baña ondokin-done edo erlikirie ango agurtegarriena, au-da, San Inazio beraren biatz chicarraren bi parteac eta San Inazio-ren edo erdico aldare-baliozcoan geyenean

egon-izandu-da. Erdico-aldare-ori Daniel Gutierrez zillargiñ españa-rrac egiña ta zillarrezcoa-zan igarotaco eunkidan; eta 1796-garren urtean Prantzesen etorreragatic, Eleiza aundico San Inazio-ren talluirudi zillarrezcoa, ta beste urre-zillar gauza guziekin kendu ta gordea izan-zan.

Eche santuba eta Eleiza ta Alcartegiaren ezkerreco egal bucatu-gabea, ta Loyola guzia, Madrill-go gubernuac autu-zuben Juan Landa confuartzalle Azpeitia-rraren-mendean eta eraempean gelditu ziran, 1767-an Carlos III-en agindu-gogorrez, Loyola-co Jesuita guziac, beste beren Anai españa-rren modura, erbestetuac eta Italiara-tuac izan ziradenean.

Urte 1767 onetatic aurrera Eche Santuco Capilla goicoan jaiyegunetan Meza-bat izan oi zan, Capillau siñalaturic-gabe. Eche Santuba, Eliza ta Colejio edo Alcartegia, 1796-tic 1806-era, *Praille churiaz* ziezten Urdaz-tic etorritaco Canonigo Premostratarren contura egon-ziran; eta leenagoco gisan 1806-tic 1816-bitartean. Urte-onetan oraindic biziric Italia-tic irichi ziran anziñaco Jesuita zaar A. A. Arebalo, Sorarrain, Goitia, Oyarzabal eta beste batzubez, berriro San Inazio-ren echeari mun-egiñ eta agurtzeco zoriona izan zuten; eta laster eriotza santu baten bidez, bat banaca, Eche Santuban bertan beren gorputzac lurpetzecoa.

Oyetic azkena il da zeruratu-zan A. Jose Echezarraga euskaldun bizcaitarra 89-urtecoa, 71-urte Jesuita izana, 1837-co Agorrraren 19-an.

San Inazio-ren Semeai biurtubac izandudira geroztic-ere Eche Santuba ta Loyola-co Echakida guztia, an beren bizimodura izateco, 1823-tic 1841-era, 1852-tic 1854-era, 1856-tic 1868-era, eta 1880-tic 1891-garren urte onetaraño coan. Eche Santuco barrukida eta parte geyenac berri tuac eta edertuac izan dira XIX-garren eunde onetan, batez-ere 1862-tic aurrera. 1862-tic 1868 bitartean, Anai Franzisco Muns gidari-zala, lau Anai laguntzallec San Inazioren Capilla nausico iru aldareetaco erretablo eta talluirudiyac, eta sacristico ate berriyan egin eta urreztatu zituzten.

Loyola-co eliz-festa guziac Eche Santuban eta bere atarian 1738 urteraño egiñ oiziran. Urte 1738 orretan San Inazio-ren nabarrizco Eleiza biribill miragarria iru aldare bacarrie oso bucatuac zeuzcala, bedeincatua eta lembizi consagratua izandu-zan; eta iru campai ta erloju berria, eskillatorre Eche-Santu ondocoan urte orretan bertan ipiñiziran.

Eche Santuba San Inazio-ren jayoteche ta Santutegi ospatsutsat ezagutu zanetic, eta batez-ere eunkida onetan bertan, Eleizaco Cardenal ta Apaizpicuac, eta España-co eta

beste diyerrietaco Errege, Lenendari ta Aundizki asco ta ascoc icustatu izan-dute. Bertan gertatutaco mirari zembaiten berri-onac, Aita Jesuita Franzisco Garzia-ren iscribuetan iracurri leizke; eta beste bere berri berezi jakingarrienetacoac, Aita Henao-ren liburuetan, Gipuzcoa-co zembait condoiretan, Fernando Echeberria ta Aita Ramon Garzia-ren liburuchoetan eta antzecoetan, eta batez ere aurten-bertan ECHE SANTU beraren gañian Bilbo-co Mensajero-aren moldizkiran argitaratu dan liburu ederrean.

BIGARREN PARTEA.

— = —

CANTALDI EDERRAC,

1.^a

Loyola-ra. Loyola-ra.

CANTARTEA.

— = —

*Guazen, bai, euskaldunac,
Loyola ederrera,
Aita San Inaziyo
Jayo zan echera;
Esker milla biotzez
Jaunari ematera,
Bear ditugun on danac
Anchen escatzera.*

CANTALDIAC.

—

—1—

Gizon da aingeru egalariyac,
Atozte danoc, batean
Inigochoren jayotechea
Cantatzen saya gaitean,
Jayotechea, nola altiste bat
Urrezco coroi-tartean
Gorderic eder-eder dagona
Iya berreun-bat urtean. ¹

Guazen etc.

1 1688 urtetle asita Eleiza ta Colejioa alcha ziranean, Eche Santua gordea bezela geldituzan, bien tartean

Oñaz-tarrakiñ alcartutaco
Jauregi noble dontsua,
¡Agur, Urola ondoan jaiki
Ziñaden Eche santua!
Santuba zera Birjiñac eta
San Pedro-c icustatua,
Bere-jayotzan, bere gaišotzan
Iñigo-c argirotua.

Guazen etc.

¡Zembat zorion zure barruban
Gizonac duten arkitzen!
Iñigo-c emen igaro-zuben,
Bizitzac ditu arritzen;
Cristau oitura birtutezcoac
Asitzen dira berritzen;
Inazio-ren zeruzco esanai
Alai ta pozic seguitzen.

Guazen etc.

Seme doatsu San Inazioc
Argiro-zaitu santutu;
Aren bitartez da zure izena
Mundu guzian zabaldu;
Euskaldun-danoc aren antzeco
Baldin bagera, seguru
Berberac zeru-goi argietan
Naico-gaitu bai coroitu.

Guazen etc.

2.^a

Loyola-tic Errira.

CANTARTEA.

*Biotz biotzetican
Emanic Jaunari,
Milla ta milla esker
Bagoaz cantari:
Gloria Jesus-i ta
Inazio Aitari;
Oyen alde gera gu
Nun nai gudalari.*

CANTALDIAC.

—1—

Alcarren-leiyan begi-zorrotzez
Iraurgi-co ibar erdira
Izarriz-andi Costorbe ta Araunz
Zeudela atsegiñ begira,
Loyola-echeco argietara,
Lareun urte badira:
Euzki-berri-bat eche gañean
Zebillen jira-ta-bira.

Biotz etc.

EUZKI-BERRI-au Inazio da
Loyola eheco Semea,
Daucana bere mirariakin
Mundu guzia betea;
Jesucristo-ren soldadu aundi
Burusai paregabea
JESUS-beraren bandrapeco
Gizaldi-juntatzallea.

Biotz etc.

Da gure Patroi andia beti
Eleiza-Amaren argiya,
Beltzebu-tarren contraco muru
Jesus ber-berac jarriya;
Gure aurrean bortizki dabill
Jesus-en.gudalariya:
Bere ondoren betor aurrera
Cristau piña dan guztiya.

Biotz etc.

Jesucristo-ren soldadu gera
Cristau guztioe munduban;
Zeru goiyetan sar-nai badegu,
Aurrera guazen orduban;
Luziper-tarren dotriñen contra
Ignazio-ren moduban,
JESUS erregece coroitu gaitzan
Garailariyac zeruban.

Biotz etc.

3.

LOYOLA-CO IÑIGO JESUS-EN BANDERACO
SOLDADU.

Nunc coepi: (Ps. 4. XXVI. V. 11)
Orainchen asi (Ps. 73. V. 11)

—1—

«Orainchen asi, orainchen asi
Esanaz, dago (begira
Leiyo-batetic ipar-aldeco
Izarrac daucan argira:)
Iñigo Lopez galai arroa:
¿Mundutar-onrac nun dira?
¿Nere urteac iru-amarreco
Onac izandu aldira?

—2—

Itzaldi-baten aitu-nubena
Orain datorkit burura,
JESUS ber-berac esan ziguna;
Animan bada estura
Eta caltea, ¿zer-dagokiyo
Artzea bere contura
Gizon on bati mundu osoa? ¹
¿Zer, juate-ezpada zerura?

¹ Mat. Cap. XVI. V. 22-27.

Nere Agintari nere Errege
Ezpada Jesus ber-bera,
Seguru-nago banoala ni
Nere buruba galtzera,
Munduco onore gezurrezco ta
Goitunaiyetan sartzera;
Nere animaren ondamendira,
Suleizetarren artera.

Zuc, nere Jesus, Pedro ta Paulo
Deitu-ziñuzen zugana;
Ezaguturic nere Jaungoico
Egille ta Aita zerana,
Eta ni ardi-galdua igesi
Zugandi ibilli-naizana,
Zugana nadiñ beti-betico
¿Nola ez egiñ aldana?

Zure-amorez utzico-ditut
Aideac eta mundua;
Zure esanera jarriric, nai det
Ucatu nere burua,
Zuri jarraitu, arturic pozic
Nere gurutze santua,
Gurutzearen bandera-pean
Irichico-det zerua. ¹

¹ Mat. Cap. XVI. V. 24-27, Cap. X. V 37-38

Zugana nator JESUS Jaincoa,
Oso zugana jartzeco,
Zure Eleizaco Artalde bacar
Mundu guzia eiteco;
Emen-naucazu, zure mendera
Gizadi-dana ecarteco;
Zure soldadu, zure *Izencan*
Ichaso-*arunz* juateco.

¡Ama Birjiña, JESUS-EN Ama,
Erregiñ paregabea,
Daducazuna zere Semetzat
Zeru ta lurren Jabea!
¡Pedro leenengo-Aita Santuba,
JESUS-beraren ordea!
Lagundu biyoc, irauncor-dediñ
Nere escañi goi irmea.»

Onela zion biotz-biotzez
Iñigo Lopez galayac,
Bere begiyac ichiratzean
Lo-gozo-baten eztiyac;
Lotaratzen da: ta icusten-ñitu
Gauza zerucoi aundiyac,
Birjiña-berac San Pedrorekiñ
Arturic bere escañiyac.

Berac ez-daki zembat mirari
Zorioneco-gabea
Igaro-zaizcan; arki-da-oso
Beste-bat leengo-aldean,
Gorpuz da animan sendo ta berri
Jesus-ganatu-danean,
Deabruac orroz igas-egiñic
Dardara-icara betean.

Era berean, urrez jantziric
Izar ta illargiz zerubac,
Bial-dituzte Loyola-raño
Aingeru-talde autubac,
Ots-eder-gozoz dana beteric,
Ta *Iñigo-ren* boz-soñubac
Oraitseñ-asi, oraitsen-asi,
Cantaturican poztubac,

Beren Eregin zoragarriya
Asitzen dira ospatzen;
Bere ta Pedro biyen onduan
Izartegironz egatzen,
Poz eta soñu zerutarrena
Urola-aldean banatzen;
Iñigo gero soldadu berri
JESUSENA da esnatzen.

4.^a

AZCOITIAKREN AGURCHO BAT
SAN INAZIORI. ¹

—1—

Agur egiñaz
Emen gatoz cantari,
Millaca agurrez
Euskaldunen Aitari.

—2—

¡Zeñ aundia dan
Guretzat zoriona
Deitzea gure Aita
Zu zeraden gizona!

—3—

Biotz guzitic
Azcoitico erriyac
Escaintzen ditu
Agur-on pozcarriac.

—4—

Baldaco alaba
Santaren semeari,
Agur ederrac
Inazio aundiari.

¹ Ch. Gornod-en doñuban cantatzeco.

—24—

—5—

Jaincozco amorez,
Inazio maitea,
Utzi-zenduben
Mundu dana betea.

—6—

Zuc dezun subaz
Gure biotzac, Aita,
Gorde betico
Osoro irazakita.

IHS

Bizi bedi San Inazio.

CANTAERA BERRIYA.

CANTARTEA.

*Bizi dedilla, bai, bizi,
Inazio aundiya
Bizi dedilla, bai, bizi
Gizon-danen Euzkiya;
Mundua baño aundiyago
Zuben biotz-alaya,¹
Jaincoaren amodio-
Garrez irazakiya.*

CANTALDIYAC,

—1—

Bete dezu, Inazio,
Jainco-amorez mundua:
Zabaldu dezu JESUS-en
Biotz erdico sua.
Jaincozco su-ori-gabe
Gizona zan galdua:
Zure-ondoratu-ezkero
¿Nor egon izoztua?

¹ Animum gerens mundo maioreu. (Gregorio XV-e. Bulla Canon, S. Ignat.)

Zori onean Loyola-n
Berriro jaiyo-zera
Ortic su-ta-gar juateco
Munduba salbatzera;
Zabaltzen dezu Paris-en
Zuc JESUS-en bandera,
Eracarriric lagunac
Aren gurutzepera.

Zoaz, zoaz, lagunakiñ
Bertatic Erroma-ra,
Belaunicatu Aita Santu
Paulo-ren oñetara:
Arc bialduco zaituzte
Lurbira danetara,
Impernuba zuben-bidez
Garaitzeco, *gerrara*.

Gerrara zure semeac
Or-dijoaz pozcari,
Beltzen-buru dan Beltzebu-c
Eman-dio orroari:
Alemani-co erejeac
¿Nola eiñ-contra gudari
Canisio jakintsubac
Daraman indarrari?

Bial-zazu, Bial-zazu
Fabro Franzi-aldera
Lutero-tarren ausardi
Charrai berna-ausitzera;
¿Zertara bialtzen-dezu
Jabier sortaldera?
Eunca erreñu JESUS-entzat
Laiſter irabaztera.

Ega, ega, America-ra
JESUS-en soldaduac,
Zeron Capitan Iñigo-c
Gerrara bialduac
Su-ta-gar Luzbel-i ai-dira
Kentzen bere erreñuac
Ancheta, Nobrega, Claber
Ta Lizardi errutsuac.

Basamortu America-co
Mendi ta ibar onenac
Pizti-antzeco basatiz
Beterican zeudenac,
Urte-gichiz ager-dira
Cristau-erri piñenac,
Eleizaren birtutezco
Lorategi ederrenac.

Corri ta astalca Aprica-ra
Besteac an dijoaz,
Milla neke ta naigabe
Pozican igaroaz;
Nuñez, Obiedo ta Paez
Zuen zelo beroaz,
¡¡Zembat ondu, zembat diran
Cristautu Batayoaz!!

¡Begira, bai, Erromatic,
Inazio, Japon-en
Goa-n eta China-n zembat
Zure seme dabilten!
Animac salbatutzeco
Nun-nai dirade arkitzen:
Cristo-gatic sutan, urtan,
Pozican dirade iltzen.

Oyeri cantari daude
Aingerubac pozturic,
Eleizaren erreñutzaz
Lurrean arrituric;
Soñu-jotzen ai zaizkie;
Ta berai lagunduric,
Goitzen dira urrezco-egoaz
Izarrac orrazturic.

Bizi-bedi garailari
JESUS-en COMPAÑIA,
Inazio euskaldunac
Eleizan ipiñia;
JESUS berac eman-arte
Zerubetan saria,
Cristau leyal irauncorrai
Ber-berac escañia.

REGENT

AITA SAN INAZIO LOYOLA-COARI

AITA MENDIBURU ZANAREN ANZIÑACO CANTAC.

—1—

Badakizu, San Inazio,
Etsai anitz dugula: (*bai*)
Guziekin peleara
Noiz-nai ateraco gara,
Zu bazatoz gugana. (*ziñez.*)

—2—

Etzaude galtzera uzteco
Billatzen zaituena. (*ez, ez*)
Beartuco bazindugu,
Euskaldunac uste dugu,
Diguzun zuc escua. (*bai, bai*)

—3—

Izan ziñan zu Loyola-n
Ez beiñ, bitan jaioa; (*bai, bai*)
Beiñ Saldadu munduraco,
Urrengoan zeruraco;
Len ta gero-Euskalduna. (*bai*)

I Arkitzen dira Aita arec-1762-urtean argitaratutaco EUSKALDUNAREN BIZIERA deritzan liburuehoan-171-176 orrialde tartean. Beren soñu-canta zaar pollita badute.

—4—

Soldadezea munducoan
Izan ziñan andia: (*bai, bai*)
Anditasun lurrecoac
Etziran deus, zerucoac
Jaitsi-ezkero zugana. (*ez, ez*)

—5—

¿Non da gerra, non da etsaia
Zu izutu zinduena? (*¿non? ¿non?*)
Armac, lanzac, suac, garrac
Etsai guzien indarrac
Zure-contra zer-dira? (*zer, zer?*)

—6—

Nondic-nai ta nai-adiña
Zetozela zugana; (*noiz-nai*)
Igesi nor-nai ligero
Zijoan, artu ezkerro
Zuc escuan ezpata. (*bai, bai*)

—7—

Artzeco zeuden Franzesac
Iruñ-darren erria; (*bai, bai*)
Orduan zu sartzen-zara;
Lañter zoaz armetara,
Ta arritzen da Franzesa. (*bai, bai*)

—8—

Murallac galduac zeuden,
Galduric gaztelua; (*bai, bai*)
Zu bertan ez-agertzera,
Muru-sendoa izatera,
Sartua-zen Franzesa (*bai, bai*)

—9—

Iruñeco ta Españaco
Gazteluac zer dira? (*izer? izer?*)
Munduaren laur bazterrac
Onen errezum ederrac
Daude zure contura. (*bai, bai*)

—10—

Negarrez beteric dago
Zure deiez mundua: (*bai, bai*)
Nago, dio, ni galtzeco
Ta infernuan erortzeco
Ezpazatoz ni-gana. (*bai, bai*)

—11—

Atoz, atoz, Inazio,
Atoz, arren, onara: (*laster*)
Becatuac, herejiac,
Munduco gaištakeriac
Emen nere-gaiñ dira. (*bai, bai*)

—12—

Erregeen soldadesca
Utzazu bereala: (*bai, bai*)
Artu-zazu zerucoa;
Au da, bai, au onrazcoa
Ez zuc oraiñ dezuna. (*ez, ez*)

—13—

Bala-batec bota-zaitu
Murallatic lurrera; (*bai, bai*)
Buru ta ezurrac auztea
Trip-esteac urratzea
Da ger-onen saria. (*bai, bai*)

Badu beste soldadescac
Seculaco gloria; (*bai, bai*)
Ara gero zu-zoazen
Ta zurekin gu-goazen
Atoz, atoz onara. (*fité*)

Sendatzera zu San Pedro
Lašter etorrico da (*bai, bai*)
Baña indarrac izañ dira
Eramateco (begira)
Munducoac zerura. (*bai, bai*)

Birjiña dator uster
Zu birtutez jantzia; (*bai, bai*)
Ori da-orrec zu-egitea
Soldadu, ta moldatzea
Guganaco bidea. (*bai, bai*)

Ea, lašter, bildu-zazu
JESUŠEN Compañia (*laster*)
Zu Capitan bazaitugu,
Erraz garaituco dugu
Guc infernu guzia. (*erres*)

Zure cartac len zeduzcan
Deabruac icara: (*bai, bai*)
Infernuan oic sartzeco
Ta ondatuac gaur usteco,
Asco da zure izena. (*bai, bai*)

—34—

—19—

Españian ta Italian
Bada-zure bearra: (*bai, bai*)
Africaco bazterretan
Asian, ta Indietan
¡Ay! agertzen baziña! (*¡ay! ¡ay!*)

—20—

Franzia ta Jermania
Polonia guzia
Flandez, Olanda, Hungria
Dinamarca, ta Escozia
Zer egiñ ote dira? (*zer, zer?*)

—21—

Inglaterra, ta Irlanda,
Turcoaren erria,
Suezia, Mozcobia,
Tiber, Mogol, Tartaria
China, Japon non dira? (*¡non?*)

—22—

Guziac, eta geiagoc
Dute zure bearra. (*bai, bai*)
Atoz, bada, laguntzera
Diranei eramatera
Nai-dutenac zerura. (*zuzen*)

—23—

Laguntzeco zuc guziei
Ez da zer utzi Erroma: (*ez, ez*)
Zure seme soldaduac
Betoz ongi prestatuac:
Ori laguntzea da. (*bai, bai*)

—35—

—24—

Non-nai ez egonagatic
Soldadu nagusia; (*zerda?*)
Soldaduac badabiltza
Nagusiac darabiltza,
Ta ayen lana onena da. (*bai, bai*)

—25—

Españara betor Borja;
Canisio Nortera, (*betor*)
Betor Fabro Franzia-ra
Jabier Indietara,
Betor Lainez Trento-ra. (*betor*)

—26—

Aita Ancheta, Aita Lizardi,
Aita Claber andia, (*betoz*)
Azebedo lagunekiñ
Ta Montoya besteeekiñ
Betoz America-ra. (*betoz*)

—27—

Iz-batean esan dizut
Esan nai-nukeana; (*bai, bai*)
Jaunac bidaldua zara,
Semekiñ zuzentzera
Mundu guzi-guzia. (*bai, bai*)

—28—

Ea bada: nai diozu
Eman bear duena? (*eman*)
Compañia bana zazu
Munduan, ta betezazu
Jesuitez guzia. (*bai, bai*)

Azpeitia-rren marcha.

Batena. Loyola-jauregiko semia

Guziona. Guztiz miragarria

Iñigo,

Zabiltzana argiro

Naiz dala gortean

Erregeen aldean,

Naiz cañoi-lertutzen

Iruña gordetzen:

Leyalki zera le zu portatzen

España dana-onratzen.

Loyola etc.

¡Oh! zein aundiyago,

Argi ta ederrago

Arkitutzen zeran

Zure eche Loyola-n

Jesus-en bandera ederpian

Jartzian;

Birena. Bazatoz berriro

Alai ta pozgiro,

Zere erri maitera

Gaiñoen artera.

Guziona. Zein diran aundiyac

Zure mirariyac,

Azpeiti guzian

Zue predicatzian

Norc ez-dute aditzen,
Eta mundua arritzen?

Birena. Zu gidari

Beti, bai, zera euscaldunari,

Guziona. Beti beti gidari.

Berriro—¡Oh! zein aundiyago etc,

8.^a

Azcoitia-rren marcha.

Batena. Baldaco alabaren frutuba,

Guziona. Inazio santuba,

Loretan

Ager-ziñana umetan

Birtute ederrakin,

Egiñic alegiñ

Zure ama maitiac

Mariña santiac;

Zu zera gure birtute-ispillu,

Naiz soldadu, naiz Santu.

Berriro Baldaco etc,

Zurekiñ gerrara

Pozic jungo gera;

Zerala gidari,

Impernu danari

Bildurric-gabe jarraico diogu

Seguru:

Birena. Gurekin zerala,
Beltzen egiñala
Errez da garaitzen
Eta purrucatzen:

Guziona. Zure semeakiñ
Jesuita piñakiñ
JESUS-en *Fedia*
Ta Eliza beria,
Gordetzen indartsu
Ta alai jardungo-degu,

Birena. Beti aurrera,
Mundu dana salbatutzero,

Guziona. Beti-beti aurrera.

Berriro—Zurekin gerrara, etc.

San Inazio-ren Marcha

ZAAR EDERRA.

LENENGO PARTEA EDO ZATIA.

(*Batena*) INAZIO, gure Patroi aundia,
(*Guziona*) JESUS-EN Compañia
Fundatu

Eta dezu armatu:
Ez da ez etsairic
Jarrico zatzunic
Iñolaz aurrean
Gaurco egunean;
Naiz betor Luzifer deabrua
Utziric infernua.

(*Berriro*—INAZIO *etc.*)

Zure Soldaduac
Dirade aingernac,
Zure gidaria
Da Jesus aundia,
Garaitu ditu zure Compañiac
Etsayac.

(*Birena*) Ez dauca FEDEAC
Ez, Cristau nereac,
Ez dauca bildurric
Iñungo aldetic:

- (*Guziona*) Inazio or-dago,
Beti ernai dago,
Or dauca jendea
Chit garaitzallea
Bandera alchaturic
(*Birena*) Gerran azaldu nairic,
Gau eta egun
Guztioc pakea dezagun
(*Guziona*) Beti gau eta egun
Berriro—Zure soldaduac etc.

BIGARREN PARTEA.

- — —
(*Batena*) INAZIO, bildu dezu munduan,
(*Guziona*) Arritzeco moduan,
Jendea
FEDE biziz betea,
Jende jakintsua
Eta indartsua
Beti dabillena
Gerretan aurrena,
Eleizaren etsayac billatzen,
Topatu ta garaitzen.
(*Berriro—INACIO, bildu etc.*)
Dituzu anayac
Gerra egin nayac,
Da oyen legea
Etsai garaitzea;
Oyec ditu here gordetzalleac
FEDEAC:

(*Birena*) Dirade ezagun;
Dabiltza gau ta egun
Europar, Asiyan,
Africa, American;

(*Guziona*) Legorrez ta ichasoz
Dijoaz ta datoz,
Dabiltza nekean
Indio tartean,
Edo Errege-echean,

(*Birena*) JESUS-EN izenean,
Beti pelean
Bizitzac dirauben artean,

(*Guziona*) Beti beti pelean.

Berriro:—Dituzu anayac etc.

IRUGARREN PARTEA.

(*Batena*) INAZIO, dira zure anayac

(*Guziona*) Ichas gizon argiac,
Arraunac
Bogatzen dakienac,
Pedroren ontzia
Badago ertzia
Arroca tartean
Egunen batean,
Bertatic botean dira sartzen
Eta argana joaten:

(*Berriro*—INAZIO dira etc.)

Socakin loturic
Arroken artetic,

Baldin bada etsairic
Oyec garaituric,
An daramate ontzia cayera,
Lurrera.

(*Birena*) Naiz izan ecaitza
Bogatzeco gaitza,
Eta hagen goyac
Naiz busti odehyac,

(*Guziona*) Arraunac arturic,
Alcar alaituric,
Botean sarturic,
Bizitzaz azturic,
Boa boa deiric,

(*Birena*) An dijoaz cayetic,
Bultzeaz killa,
Pedroren ontziaren billa,

(*Guziona*) Beti bultzeaz killa.

(*Berriro*—Socakin loturic etc.)

A. M. D. G.

Arki-bidea.

LENENGO PARTEA.

BERRI-ONAC.

Orrialdeac.

I.—San Inazio ta bere Eche Santuba	1
II.—Jesus-en Lagundi edo Compañiya	4
III.—Loyola-co Santutegiya	9

BIGARREN PARTEA.

CANTALDI-ONAC.

1. ^o —Loyola-ra Loyola-ra	15
2. ^o —Loyola-tic Errira	17
3. ^o —Loyola-co Inigo Jesus-en Banderaco soldadu.	19
4. ^o —Azcoitiarren agurcho bat San Inaziori	23
5. ^o —Bizi bedi San Inazio	25
6. ^o —Aita San Inazio Loyola-coari Aita Mendiburu zanaren antziñaco-cantac.	30
7. ^o —Azpeitia-rreren marcha.	36
8. ^o —Azcoitia-rreren marcha.	37
9. ^o —San Inazio-ren marcha zaar ederra	39

